

# کلیاتی از علم رجال

به صورت پرسش و پاسخ

نام کتاب: کلیاتی از علم رجال

نام مؤلف: محمد صادقیان

طراحی جلد و صفحه آرایی: گرافیک هاتف (مهندس شهید هاتف رضازاده)

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: ۱۳۸۲

تیراژ: ۳۰۰۰

انتشارات شهید کامیاب

شابک: ۹۶۴-۹۴۰-۸۸-۰-۰

## فهرست مطالب

### فصل اول

- |                                                         |                               |
|---------------------------------------------------------|-------------------------------|
| ۱۱..... امتیاز کتاب نجاشی بر سایر کتب رجالی             | تعریف علم رجال..... ۱         |
| ۱۱..... رجال شیخ..... ۱                                 | هدف علم رجال..... ۱           |
| ۱۱..... فهرست شیخ..... ۱                                | موضوع علم رجال..... ۱         |
| ۱۲..... رجال برقی..... ۱                                | مسائل علم رجال..... ۱         |
| ۱۲..... رساله ابی غالب زراری..... ۱                     | تفاوت علم رجال و تراجم..... ۲ |
| ۱۳..... مشیخه صدوق..... ۲                               | تفاوت علم رجال و درایه..... ۳ |
| ۱۳..... تفاوت کتاب رجال با فهرست..... ۳                 | ادله طرفداران علم رجال..... ۳ |
| ۱۳..... کتاب «الضعفاء» و ابن غضائری..... ۳              | حجیت خبر واحد..... ۳          |
| ۱۴..... نویسنده کتاب «الضعفاء» از نظر شهید ثانی..... ۳  |                               |
| ۱۵..... نظریه دوم در مورد نویسنده کتاب «الضعفاء»..... ۳ |                               |
| ۱۵..... اعتبار علمی کتاب «الضعفاء»..... ۳               |                               |
| ۱۶..... غلو در نزد قدماء..... ۳                         |                               |
| ۱۷..... ملاک ابن غضائری در تضعیف..... ۳                 |                               |

### فصل دوم

- |                                     |
|-------------------------------------|
| ادله متکین علم رجال..... ۵          |
| معنای عدالت و فسق..... ۶            |
| تطبیق علم رجال و شرایط شهادت..... ۷ |

### فصل چهارم

- |                                                 |
|-------------------------------------------------|
| ۱۸..... اصول چهارگانه رجالی..... ۱۸             |
| تفاوت فهرست شیخ منتجب الدین و فهرست شیخ..... ۱۸ |
| خصوصیات رجال ابن داود..... ۱۸                   |

### فصل سوم

- |                                                   |
|---------------------------------------------------|
| ۹..... اصول هشتگانه رجالی..... ۹                  |
| ۱۰..... امتیاز رجال کشی بر سایر کتب رجالی..... ۱۰ |

|                                                 |    |
|-------------------------------------------------|----|
| مشایخ ابن داود.....                             | ۱۹ |
| مشهورترین شاگردان ابن داود.....                 | ۱۹ |
| تفاوت رجال علامه و ابن داود.....                | ۱۹ |
| مجهول و مجهول در اصطلاح علامه و ابن داود.....   | ۲۰ |
| تفاوت اصطلاح مجهول میان قدماء و معاصرین.....    | ۲۰ |
| جوامع رجالی.....                                | ۲۰ |
| جوامع رجالی بر اسلوب قدماء.....                 | ۲۰ |
| امتیاز جامع الرواة شیخ محمدبن علی اردبیلی... .. | ۲۱ |
| ضعف جامع الرواة شیخ محمدبن علی اردبیلی... ..    | ۲۱ |
| شیوه عملکرد صاحب منتهی المقال.....              | ۲۱ |
| تقسیم تالیفات رجالی در قرن ۱۳ و ۱۴.....         | ۲۱ |
| نقایص کتاب تنقیح المقال.....                    | ۲۲ |
| اطلاق لفظ مجهول از نظر محقق.....                | ۲۲ |
| ضعف شیوه قدماء در نگارش کتب رجالی.....          | ۲۲ |
| مهمترین کتاب در «تمیزالمشترکات».....            | ۲۳ |
| کتب رجالی با شیوه‌ای غیر از شیوه قدماء.....     | ۲۴ |
| شیوه محقق اردبیلی در طبقه‌بندی روات.....        | ۲۴ |
| شیوه مرحوم بروجردی در «مرتب‌الاسانید».....      | ۲۴ |
| ویژگیهای معجم رجال الحديث.....                  | ۲۵ |

## فصل پنجم

|                               |    |
|-------------------------------|----|
| توثیق خاص و عام.....          | ۲۶ |
| الفاظ توثیق.....              | ۲۷ |
| توثیق خاص نزد متاخرین.....    | ۲۷ |
| تعبیر مختلف در معنای حجت..... | ۲۷ |
| وثوق صدوری و سندی.....        | ۲۸ |
| الفاظ دال بر تضعیف راوی.....  | ۲۹ |

## فصل ششم

|                                            |    |
|--------------------------------------------|----|
| توثیق عمومی.....                           | ۳۰ |
| اصحاب اجماع.....                           | ۳۰ |
| مراد کشی از اصحاب اجماع.....               | ۳۰ |
| مفهوم «تصحیح ما یصحح عنهم».....            | ۳۲ |
| اصطلاح صحیح در نزد قدماء و متاخرین.....    | ۳۳ |
| تقسیم حدیث نزد قدماء و متاخرین.....        | ۳۴ |
| قرائن دال بر صحت مضمون اخبار آحاد.....     | ۳۴ |
| مشایخ ثقات.....                            | ۳۴ |
| ابن ابی عمیر.....                          | ۳۴ |
| مشایخ ابن ابی عمیر.....                    | ۳۴ |
| معنای لفظ ثقه.....                         | ۳۶ |
| صفوان ابن یحیی.....                        | ۳۸ |
| احمد بن محمد بن عمرو بن ابی نصر بزنطی..... | ۳۸ |
| کسانی که مشهور به نقل از ثقه‌اند.....      | ۳۹ |
| برخی مشایخ نجاشی.....                      | ۳۹ |
| کتاب نوادرالحکمه.....                      | ۳۹ |
| کتاب کامل الزیارات.....                    | ۴۰ |
| علی بن ابراهیم قنی.....                    | ۴۰ |
| طرق اجازه روایت.....                       | ۴۱ |

## فصل هفتم

|                                        |    |
|----------------------------------------|----|
| جایگاه کتاب کافی.....                  | ۴۲ |
| حدیث در نزد قدماء.....                 | ۴۲ |
| تصحیح طریق.....                        | ۴۲ |
| اعتبار من لایحضره الفقیه.....          | ۴۳ |
| تفاوت شیوه شیخ صدوق و مرحوم کلینی..... | ۴۳ |
| جایگاه کتابهای تهذیب و استبصار.....    | ۴۴ |

مفوضه..... ۴۷

### خاتمه

لفظ «عدة من اصحابنا»..... ۴۸

تعلیق در نقل حدیث..... ۴۸

اصطلاحات (کتاب، اصل، تصنیف و نوادر)..... ۴۸

کتاب رجال اهل سنت..... ۴۹

کتاب تراجم اهل سنت..... ۴۹

نمونه سؤالات امتحانی..... ۵۰

فرق شیعه در کتاب رجال..... ۴۴

فرقه کیسانیه..... ۴۴

فرقه زیدیه..... ۴۵

فرقه ناووسیه..... ۴۵

فرقه اسماعیلیه..... ۴۵

فرقه نطحیه..... ۴۶

فرقه واقعیه..... ۴۶

اعتقادات فرقه خطاییه..... ۴۶

اعتقادات فرقه مغیریه..... ۴۶

اعتقادات غلات..... ۴۷

### پیشگفتار

علم رجال یکی از علوم پایه‌ای در فهم متون و استنباط احکام می‌باشد. از آغازین تلاش‌های علماء و بزرگان دین تا کنون کتابهای بسیاری در این فن نگارش گردیده‌است که هر يك تلاشی در راستای فهم بهتر و درك عمیق این علم بوده‌است.

اما بدلیل عدم شهرت کتب رجالی نسبت به سایر کتب حوزوی، این علم در مهجوریت خاصی قرار گرفته‌است. به‌گونه‌ای که ارتباط حوزویان با کتب رجالی بدلیل عدم درك صحیح از فضای علمی این کتب، سخت و گاهی بی‌حاصل است. این امر سبب گردید تا کتابها و جزوات چندی در راستای آشنایی طلاب حوزه‌های علمیه که در سطوح پایین‌تری تحصیل می‌کنند آماده و چاپ شود و در اختیار آنان قرار گیرد. از جمله این کتب آموزشی، می‌توان به کتاب «کلیات فی علم الرجال» آیه الله سبحانی اشاره کرد که بسیار ساده، روان و قابل فهم برای تمامی محصلین این علم می‌باشد.

جزوه حاضر نیز که تلاشی در همین راستا بوده تلفیقی است از برخی مطالب این کتاب و جزوات عده‌ای از اساتید حوزه علمیه که جهت استفاده طلاب عرضه گردیده است و بسبب بهره‌گیری بیشتر فراگیران، ترتیب بابها و مطالب بر اساس کتاب «کلیات فی علم الرجال» آیه الله سبحانی تنظیم شده‌است. امیدوارم جزوه مذکور در کنار دیگر تلاشها قدمی کوچک در راه رسیدن به هدف بزرگ باشد.

والسلام

محمد صادقیان